

TITANIC

Uralkodó szélirányok

HUBER ZOLTÁN

BEJÁRATOTT UTAKON FUTOTTAK BE AZ IDEI TITANIC LEGÜTŐSEBB DARABJAI.

A különböző toplistákat, évösszegzőket és ajánlókat böngészve egészen nagy pontossággal megjósolható, merről várhatóak mostanság a mozgóképes izgalmak. A Titanic szervezői vélhetően hasonló elvet követtek és többé-kevésbé az aktuálisan uralkodó erővonalak mentén jelölték ki a versenyprogram mellé szánt szekciókat. Bár a sokkoló meglepetések és felforgató moziélmények idén elmaradoztak, számos kiemelt figyelemre méltó alkotással találkozhattunk a programban.

Dél-Korea jó ideje már nemcsak a sűrű bűndrámákban erős. A *Bérgyilkosság* nem véletlenül lett a tavalyi év második legnépszerűbbje a hazai pénztáraknál, Choi Dong-hoon filmje ambícióját és kiállását tekintve lazán felveszi a versenyt a hollywoodi versenytársakkal. Az ország japán megszállása alatt játszódó mű a bosszú védjegyszerű motívumát a nagyívű történelmi eposzok, a klasszikus amerikai gengszterfilmek és a hongkongi heroic bloodshed elemeivel keveri. A hazafias heroizmus patetikus szólama-it látványos akciók és humoros mellék szereplők oldják, a karakterek mintha egy képregényből bukkantak volna elő. A tempó feszes, az arányok rendben vannak, a szappanoperai fordulatokban bővelkedő sztori szándékolt túllkapásai kimondottan szórakoztatóak. Globálisan fogyasztható, maximálisan közönségbarát sikerfilmről van tehát szó, melyet a szokásos amerikai helyett pikánsabb távol-keleti ízekkel spékelték meg.

Szintén remek fogás a rejtélyes Elvis-imitátor életéről készült dokumentumfilm, az *Orion: aki király akart lenni*. A címszereplő Jimmy „Orion” Ellis hangja, énekstílusa és kiállása

megdöbbenően hasonlított a Királyé-
ra, mely egyszerre volt áldás és átok
a számára. Az ikonikus sztár mellett
senki nem volt vevő egy hasonzorú
előadóra, ám a sorozatos sikertelenség
ek után, Presley halálával Ellis fausti
lehetőséghez jutott. Álarcot öltött és
a növekvő Elvis-mítoszt néha egészen
arcátlanul kihasználva egyre komoly-
lyabb ismertségre tett szert. Az éne-
kesi karrierrel és sztárságról álmodozó
férfi tehát komoly áldozatot hozott a
sikerért, saját identitását adta fel. Ra-
jongói ugyanis nem rá voltak kíváncsi-
ak, többen egyenesen azért mentek el
a koncertjeire, mert úgy hitték, maga a
Király tért vissza a halálból.

Jeanie Finlay rendező nagyfokú ér-
zékenységgel és empátiával ragadja
meg e különös pálya iróniáját és tra-
gédiáját, miközben vázolja a sztárság
és a rajongás bizzar természetrajzát.
Elvis árnyéka nyomasztó súlyként ne-
hezedik a hős vállára, mégsem képes
lemondani a halott ikonjukat gyászol-
ók tulajdonképp nem is felé áradó
szeretetéről. Mennyi megalkuvás vál-
lalható a vágyott célokért és milyen
árat kell fizetni a döntésért, teszi fel a
kérdést a film, így varázsolva univer-
zális érvényűvé Jimmy „Orion” Ellis
hihetetlen történetét.

Ahogy a „amerikai független”
jelzője, úgy a „tipikus fesztiválfilm”
sem cseng már olyan csábítóan, mint
egykoron. Az egyre modorosabb, kli-
sévé kristályosodó, komolyabb inven-
ció nélkül használt megoldások néha
mintha egyenesen a programigazga-
tóták céloznák, fokozatosan elidege-
nítve e fenti címkéktől a közönséget.
Kivételesen szerencsére bőven akad, a
Costa Rica-i *Viaje* például szerencse-
sén elkerülte a mustrákon turnézó al-
kotások többségét jellemző merev ko-

molyságot. Bár a különleges helyszín
adott és a figurák is keveset beszélnek,
Paz Fábrega műve „fesztiválkedvenc”
helyett inkább a lassan önálló trend-
dé izmosodó hipszterfilm tökéletes
iskolapéldája. Kedves, szimpatikus és
szép főszereplőkkel, gyönyörű képek-
kel és az elmaradhatatlan rezignált
sodródással.

Luciana és Pedro egy buliban egy-
másba botlanak, mindenféléről be-
szélgetnek, sokat nevetnek, majd el-
utaznak az őserdőbe, szeretkeznek
és elválnak. A *Mielőtt felkel a Nap* óta
tudjuk, az ilyen spontán egymásra ta-
lálások fontos döntésekkel szembesí-
tenek. Costa Rica egzotikumá mellett
a *Viaje* legfontosabb erénye, hogy a re-
ndezőnő szinte teljes egészében
Luciana nézőpontjára fókuszál. A hős-
nőt ismerjük meg, ő keres válaszokat
és hoz döntéseket, azaz ő az aktív, kez-
deményező fél, míg a férfi elsősorban
katalizátorként funkcionál és passzív,
elfogadó félként van jelen. A szemet
gyönyörködtető képek és az elmarad-
hatatlan gitárzene finoman kísérik az
egyszerű történetet. Az egészséges
arányérzékéről árulkodó hetven perc-
ben a pozitív kicsengésű mese olajo-
zottan működik.

A szervezők ehhez a vetítéshez cso-
magolták Bucsí Réka új animációját,
mely az idei Titanic legüdtőbb pillana-
tai közé tartozott. A *LOVE a Symphony*
No. 42 kozmikussá növesztett szürre-
alitása mentén halad, de már egyér-
telműen elmozdul a hagyományosabb
narratíva irányába. A szabad asszociá-
ciókat és különféle vizuális ötleteket
a címben jelölt fogalom három stáci-
ója szervezi laza keretbe. A szerelem
fantasztikus bolygóként él és lüktet, a
képekből az alkotót jellemző szertelen
kreativitás árad.

Fesztivál- és hipszterkedvencek mel-
lett az elmúlt években a közönséggel
összekacsintó, önironikus retró is a
programfüzetek elmaradhatatlan sze-
replője lett. A kanadai és új-zélandi ko-
produkción készült *Turbo Kid* a nyolc-
vanas évek popkultúrája iránt táplált
nosztalgiát zsákmányolja ki. A lelkes
író-rendezők a *Mad Max* nyomán virág-
zó másodkategóriás világvége-agymé-
néseket és az olasz „pastapokliptikus”
másolatokat a *BMX banditák* és a *Power*
Rangers butácska gyerekesfilmes motívu-
maival háziasítja, a VHS-fesztivál és az
egymásba oltott alműfajok szándéko-

san elrajzolt karikatúrája azonban pozitív irányba billenti a mérleg nyelvét. Aki szereti az efféle múltidézéseket, értékelni fogja a két marokkal elszórt referenciákat.

Drasztikus fokozása és maró iróniája miatt lehetett élvezetes a mexikói *Hasonmások* is. Nyolc idegen ragad egy vihar miatt a kihalt buszpályaudvaron, de ami ez után következik, arra a legedzettebb néző sem számíthat. Az alkotók fantáziája durván elszabadul, a Hitchcock-tisztelgéseket karneváli örület, a tetszetős filmnyelvi húzásokat az olcsó horrorok tudatosan hatásvadász megoldásai ellenpontozzák. Isaac Ezban író-rendező próbál ugyan némi társadalomkritikus élt adni a történetnek, a hajmeresztő fordulatok és a közönség komfortzónáját támadó (ezért néhol egyenesen fársztó) túlzások miatt ez a szándék törvényszerűen a háttérbe szorul. Hiába az 1968-as tlatelolcói, békésnek induló diáktüntetés vérbe fojtásának visszatérő felemlegetése, nem válik szerves részévé az eseményeknek.

Fordított taktikát, a lassú kiválás és a visszafogott építkezés módszerét választotta a *Bone Tomahawk*, mely a horror és a western sikeres összefonódásának ritkán látható példája. A műfaji fúzió ebben az esetben azért hatásos, mert a meghódításra váró vadonban tanyázó emberszörnyek és az érintetlen határvidék mítoszai végeredményben kompatibilisek egymással. Az ismeretlen vidék csábító lehetősége és szorongást keltő, arctalan ellenfél. S. Craig Zahler író-rendező úgyesen játszik rá a kettősségre, az erőteljes felütés után pedig visszafogja a tempót és nem ront ajtóstól a házba. Az első másfél órában a karakterekre koncentrált, hosszan beszélgeti és ráérősen terelgeti őket a brutális cél felé. A szereplőgárda kiváló, a figurák árnyaltak, a különböző jeleneteket Kurt Russel pofaszakállja pompásan tartja egyben. A *Bone Tomhawk* nemcsak a két választott műfaj nagykönyveibe kerül majd be, de a ritmust és stílust váltó méregéregős finálét sem feledjük egykönnyen.

Nem okozott csalódást az ideji felhozatal talán legin-

kább várt filmje sem. A *The Witch* teltházás vetítése félreérthetetlenül jelezte, a tengerentúlon körülrajongott arthorror hírneve már hozzánk is elért. Bár az előzetes hype végül most is túlzónak bizonyult és a mű erősen megosztotta a közönséget, az óangol nyelven rémisztgető film különlegessége elvitathatatlan. Robert Eggers korabeli feljegyzések és naplók felhasználásával írta a forgatókönyvet és legalább annyira foglalkoztatta a vadonba kivonuló telepescsalád vallási fanatizmusa és klauszrofób léthelyzete, mint a boszorkányok archaikus meséje.

A színészválasztás telitalálat, a korhű körítés felerősíti az elszigeteltség körképét, a népmesei elemek a fullasztó családi drámát szolgálják. Eggers komolyan pszichologizál és közben szígeri eszközökkel is dolgozik, a filmje épp ezért néha túlterheltnak tűnik és horrorként kevésbé működik. A fojtogató atmoszféra és a fantasztikus képek azonban megteszik a magukét, a *The Witch* valóban nem mindennapi moziélmény.

Az ideji program legnagyobb meglepetését végül egy olyan rendező szálította, akitől előzetesen nem igazán vártunk sokat. Karyn Kusama neve a *Bunyós csaj*, különböző sorozatepizódok, illetve a Megan Fox-örület csúcán készült *Ördög bújt beléd* mellett elsősorban az *Aeon Flux* miatt lehet ismerős. Legfrissebb munkája, *A meghí-*

vás sem a mélységei, merész újításai vagy szokatlan rendezői fogásai miatt marad emlékezetes, sokkal inkább a következetesen felépített és óraműpontossággal működő thriller-dramaturgia miatt.

Egyetlen helyszín, egy vacsorázó baráti társaság, múltbeli traumák, feloldatlan konfliktusok és folyamatos nézői bizonytalanság. *A meghívás* mintszerűen használja a műfaj eszköztárát, sorban feltárja a karakterek problémás viszonyrendszerét és egyre baljósabb jeleket sugároz. A főhős nézőpontját felvéve sokáig mi sem tudjuk, valóban szörnyűség készülődik a házban, vagy csak a fia halálát gyászoló férfi idegei rosszak.

Az írók rendkívül ügyesen játszanak a szituációval és általában akkor csavarják egyet az események menetén, amikor épp érteni véljük az látottakat. A sötétlő, vörös-sárgás színek, a labirintusra emlékeztető, zárt tér és a szinte mozdulatlan kamera csak tovább fokozzák a hatást. A látszólag zavartalan felszín és a mögötte lappangó rettenet növekvő feszültsége nemcsak a nézőt szegezi a székébe, de a sztori alaptémáját is frappánsan szemlélteti.

Vélhetően a beavagatható kínálat szeszélye, hogy ebben az évben a versenyprogram mellett a fesztivál sötétebb oldala lett hangsúlyosabb. Az ismerős helyeken túl a horror háza táján bukkanhatunk extra izgalmakra. •

Robert Eggers:

The Witch (Anyá Taylor-Joy)

